

ABORDĂRI PRIVIND METODOLOGIA DE IMPLEMENTARE A PROIECTELOR CU FINANȚARE NERAMBURSABILĂ

Autor: Aliona GROSSU, drd.

Conducător științific: Nicolae ȚURCANU, Conf. univ, Dr. în economie,

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: *Proiectele cu finanțare nerambursabilă au un rol important în dezvoltarea economico-socială a Republicii Moldova constituind o modalitate de accesare a asistenței externe. Necesitățile ajustării bazei legislative și a celei metodologice pentru o implementare cu succes a proiectelor devin din ce în ce mai simțite. Varietatea formelor și diversitatea domeniilor în care proiectele sunt concepute și implementate solicită o abordare generică față de metodologia de implementare a acestora. Metodele bazate pe principiul ciclului de viață al proiectului sunt privite ca a soluție pentru elaborarea unei metodologii generalizate.*

Cuvinte cheie: *proiect, managementul proiectelor, finanțare nerambursabilă, metodologie de implementare, ciclul de viață al proiectului.*

Metodologia de implementare a diferitelor tipuri de proiecte cu finanțare nerambursabilă este un subiect foarte puțin abordat în literatura de specialitate din Republica Moldova, cu toate că proiectele au un impact considerabil asupra dezvoltării sociale și economice ale țării. Creșterea gradului de conștientizare, în rândul părților interesate, a importanței managementului de proiect pentru planificarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea proiectelor dar și analiza situației actuale privind utilizarea finanțărilor nerambursabile atrase prin intermediul acestora este unul din imperativele timpului.

În Republica Moldova constatăm că sistemul legislativ, ce definește și structurează aplicarea metodologiilor managementului de proiect este unul slab dezvoltat. Marea majoritate a finanțărilor nerambursabile din cadrul proiectelor sunt oferite de către donatorii bilaterali și cei multilaterali sub forma de asistență externă. Cu toate acestea, începând cu anul 2008 au fost întreprinși pași considerabili pentru a estima și a spori impactul, eficacitatea și eficiența utilizării surselor generate de proiecte. La 19 ianuarie 2010 Guvernul a aprobat Hotărârea nr. 12 prin care se prezintă regulamentul cadrului instituțional și mecanismul de coordonare a asistenței externe.[1] Valoarea adăugată a acestui act legislativ constă inclusiv în definirea unor concepte, care stau la baza managementului proiectelor cu finanțare nerambursabilă. Hotărârea introduce în legislația autohtonă definițiile noțiunilor de *grant, proiect, donator, program, durabilitate* etc. Totodată textul documentului face referință la unitatea națională de coordonare, care este responsabilă de programarea, monitorizarea și evaluarea operațională și metodologică, precum și de înregistrarea și asigurarea transparenței asistenței externe acordate Republicii Moldova de comunitatea donatorilor. Prin conturarea cadrului instituțional și a mecanismului de coordonare precum și introducerea unui șir de modificări în actualul sistem de planificare și monitorizare a managementului de proiect [2], îndeosebi a celor cu finanțare externă [3] sunt puse bazele unei abordări holistice a managementului proiectelor cu asistență externă, care prevalează în totalul proiectelor pe țară.

Rolul asistenței externe în realizarea priorităților de dezvoltare ale țării a fost semnificativ în anul 2012. În total, în anul 2012 au fost lansate 98 de proiecte noi, cu angajamente noi în valoare de 206,6 milioane de euro în diferite sectoare, în conformitate cu politicile naționale de dezvoltare. [4]

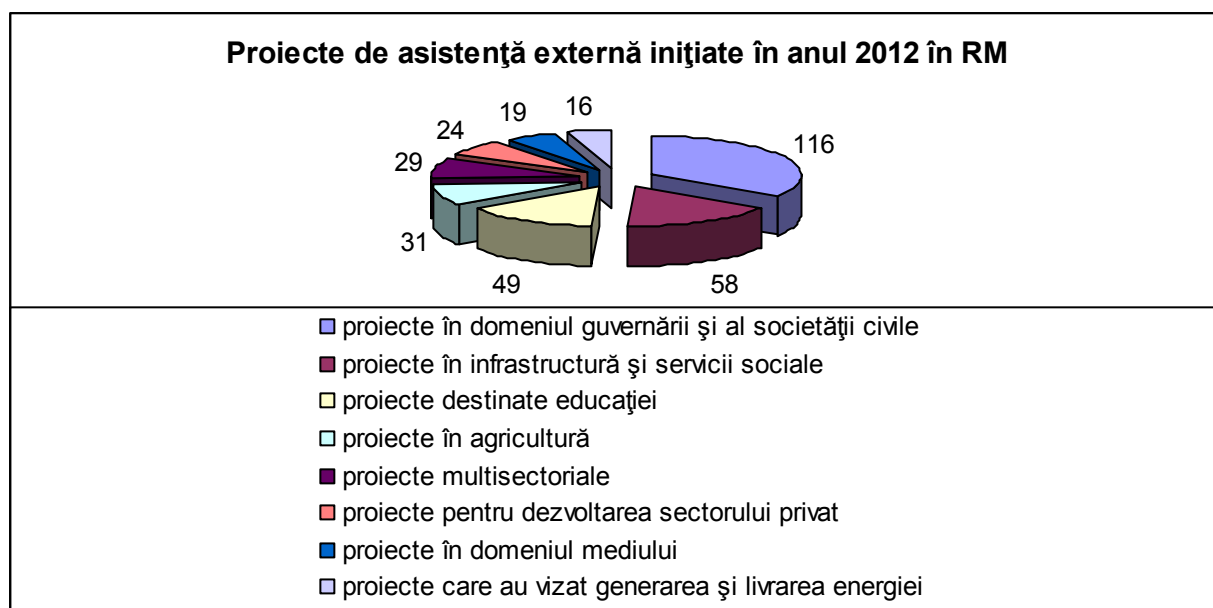

Fig. 1 Proiecte de asistență externă inițiate în anul 2012 în R. Moldova.

Uniunea Europeană este cel mai mare dintre multiplii parteneri de dezvoltare care au fost activi în Moldova. Alți donatori importanți sunt Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare Banca Mondială, Guvernul Statelor Unite ale Americii, ONU, Regatul Suediei, Republica Austria, Confederația Elvețiană, Republica Federală Germană.

Utilizarea eficientă a surselor generate de proiectele cu finanțare nerambursabilă solicită definirea și analiza metodologiei de implementare a managementului de proiect. Una din definițiile noțiunii de metodologie face referință la o metodă de cunoaștere cu maximum de generalitate; metoda cea mai generală de cunoaștere [5]. Logos înseamnă logică, raționament și coerență. Cu alte cuvinte, metodologia determină exigențele științifice față de multiplele activități umane. Managementul proiectelor este o activitate complexă care include conceperea, elaborarea, implementarea și alte activități legate de fenomenul dezvoltării durabile. Proiectele prezintă în sine o mare varietate de forme și domenii în care se implementează. Totodată una dintre caracteristicile de bază a proiectelor este inovația și caracterul de unicat. Fiecare proiect este deosebit. Or, determinarea metodelor generale sau a abordărilor unificate pentru toate tipurile de proiecte este o sarcină complexă și de fapt este teoria managementului de proiect. Aceasta teorie necesită dezvoltare și aprofundare pe clase de proiecte prin elaborarea de metodologii generice pentru diferite tipuri de proiecte.

Aceste metodologii au diferit grad de dezvoltare în dependență de domeniile de implementare a proiectelor. De exemplu, la o fază comparativ înaltă se află metodologia managementului de proiect în construcții, care este susținută de un sistem aparte de documente normative și metodologice. La faza incipientă se află metodologia proiectelor cu finanțare nerambursabilă.

Metodologia managementului de proiect cu finanțare nerambursabilă poate avea la bază conceptul „ciclului de viață al proiectului”, sau, așa numita „durata de viață a proiectului”. Ciclul de viață al proiectului poate fi descris ca o succesiune de faze prin care acesta trece într-o manieră logică și ordonată, pentru o realizare a obiectivelor propuse. Proiectele au caracteristici comune, care pot fi formalizate într-un proces structural, ce permite ca ele să fie gestionate mai eficient. Fiecare fază poate fi de obicei adusă la finalizare într-un mod logic, iar fiecare etapă aduce rezultatele, care oferă punct de plecare pentru următoarea etapă.

O metodologie poate fi, de asemenea, privită ca un proces care documentează o serie de măsuri și proceduri pentru realizarea cu succes a unui proiect. În contextul managementului de proiect o metodologie este de cele mai deseori vizualizată indispensabil de ciclul de viață al proiectului. Conform unor autori „O metodologie este un set de linii directoare și principiile care

pot fi adaptate și aplicate la o situație specifică” [6]. Într-un mediu de proiect, aceste linii directoare ar putea fi o lista de lucruri care urmează a fi făcute. O metodologie, de asemenea, devine în acest context o abordare specifică, forme prestabilite și chiar liste de verificare folosite pe parcursul ciclului de viață al proiectului. Este important să menționăm, așadar, că o metodologie formală a implementării unui proiect ar trebui să conducă activitatea tuturor membrilor echipei pe tot parcursul ciclului de viață al unui proiect.

Indiferent de obiectivele sale și talie, fiecare proiect trece printr-o serie de faze care constituie ciclul acestuia și respectiv metodologiile de implementare care au la bază abordarea bazată pe „project life cycle” (ciclul de viață) pot fi considerate generice. Unele dintre exemple de asemenea metodologii sunt cele aliniate la standardele stabilite de către Project Management Institute (PMI), cea mai mare organizație profesională de management al proiectelor înființată în 1969 în SUA. Unul dintre standardele PMI care a determinat și dezvoltarea unor abordări holistice față de metodologiile de implementare a managementului de proiect este „A Guide to Project Management Body of Knowledge”, care a apărut deja în a cincea ediție în acest an.[7] Standardul a susținut apariția și promovarea mai multor metodologii de implementare a managementului de proiect determinând un grad înalt de dezvoltare și de varietate a acestora. Printre ele se numără și unele modele considerate ca fiind ușor adaptabile la proiecte din diverse domenii, de diferită talie, numărul beneficiarilor, specializarea partenerilor etc., ca de exemplu *Method 123 Project Management Methodology* (o metodologie de management de proiect care descrie în detaliu fazele și activitățile necesare pentru a derula proiectele cu succes) precum și diverse metodologii publice utilizate de anumite organizații (*Six Sigma, Agile Unified Process, SCRUM, Microsoft Solutions Framework* etc).

Alegerea unei metodologii incorecte sau care nu se bazează pe un cadru predefinit poate determina derapajele de cost, probleme de comunicare în cadrul echipei, pierderi de resurse etc. Elaborarea și utilizarea unei metodologii de implementare a proiectelor este unul din principalii factori care determină succesul sau eșecul proiectelor încă la etapa de planificare a acestora. Rolul și importanța metodologiei trebuie să fie înțelese de către toți actorii implicați și aceasta solicită un spectru larg de cunoștințe, abilități și planificare minuțioasă. Ca urmare, corectitudinea metodologiei de implementare a unui proiect, în cazul proiectelor cu finanțare nerambursabilă, trebuie să fie determinată în baza impactului produs de acesta la fiecare din fazele ciclului său de viață.

Bibliografie

1. Hotărâre nr. 12 din 19.01.2010 pentru aprobarea regulamentului cu privire la cadrul instituțional și mecanismul de coordonare a asistenței externe acordate Republicii Moldova de organizațiile internaționale și țările donatoare, publicat : 26.01.2010 în Monitorul Oficial Nr. 11-12 art. Nr : 54
2. Hotărâre nr. 1161 din 20.12.2010 privind aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în unele hotărâri ale Guvernului, publicat 26.01.2010 în Monitorul Oficial Nr. 11-12 art. nr. 54
3. Hotărâre Nr. 246 din 08.04.2010 cu privire la modul de aplicare a cotei zero a TVA la livrările de mărfuri, servicii efectuate pe teritoriul țării și de acordare a facilităților fiscale și vamale pentru proiectele de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, publicat : 14.04.2010 în Monitorul Oficial Nr. 52-53 art nr : 308
4. Unitatea Națională de Coordonare a Asistenței Externe „Raport anual 2012 cu privire la asistența externă acordată Republicii Moldova”, Chișinău 2012, p.8
5. „Dicționarul Explicativ al Limbii Române”, București 1998, ediția II, p. 626
6. Charvat, J. „Project Management Methodologies: Selecting, Implementing, and Supporting Methodologies and Processes for Projects”, Ed. Wiley, NJ, 2003, p.3-4
7. <http://www.pmi.org/PMBOK-Guide-and-Standards/Standards-Library-of-PMI-Global-Standards.aspx>